

Visby 250217

Inledning

Filmbranschen är den största kreativa branschen i världen. Som en följd av den digitala utvecklingen och strömningstjänsternas frammarsch har antalet film- och dramaserieproduktioner ökat explosionsartat. Film, dramaserier och annan rörlig media är någonting som nästan alla i Sverige konsumerar dagligen. En genomsnittlig svensk ser 36 långfilmer om året. En av de största målgrupperna för konsumtion av film på biograf är unga.

Filmbranschen och andra kulturella och kreativa branscher bidrar till att göra en region attraktiv att leva och verka i. Företag inom film- och musikproduktion kan ofta vara verksamma på olika geografiska platser och inte bara i storstäderna. Att skapa goda förutsättningar för att producera film på Gotland är att säkerställa en kraftfull utveckling av alla de kulturella och kreativa branscherna i regionen. En attraktiv region byggs genom innovation och kreativa samarbeten, med olika branscher i samverkan. Kärnan i de kulturella och kreativa branscherna är det konstnärliga skapandet.

Gotland har tack vare sin långvariga filmsatsning, sina internationella och regionala samarbeten skapat sig en framgångsrik position inom den svenska filmbranschen med ett varumärke som idag är starkare än någonsin. Gotlandsproducerade filmer visas idag på festivaler och säljs på marknadsplatser över hela världen.

Några av skälen är att Gotland en av få regioner i Sverige som har en egen strategi för filmen (Filmstrategi Gotland 2017-2025), det finns en framgångsrik samverkan med stockholmsregionen och Film Stockholm AB, det finns ett nationellt intressant arbete med talangutveckling på Gotland, det finns en filmstudio som rymmer fleråriga filmutbildningar i Fårösund och ett unikt filmhistoriskt avtryck efter Ingmar Bergman som levandegörs genom bland annat besöksmålet Bergmancenter, en årlig filmfestival och den unika möjligheten som konstnär/kreatör få vistas och arbeta vid Bergmangårdarna på Fårö.

Och så finns filmfonden - det avgörande skälet till att professionell film kan spelas in på Gotland.

2025 var första året sen fondens start 2002 som fonden inte mottog några medel från Region Gotland. I dialog med Region Gotland, bolagets ägare, vill vi nu synliggöra fondens behov av lösning kring långsiktig finansiering, varför Region Gotland skall välja att fortsätta satsa medel på denna kreativa näring, vilka effekter vi når - men också vilka konsekvenser som följer om satsningen upphör eller minskar. Härmed ansöker Gotlands Filmfond AB om 1,5 mnkr för 2026 av Region Gotlands

näringslivsmedel för möjlighet att därefter ansöka om kapitalisering på samma summa så att det totala bidraget blir 3,0 mnkr.

Skäl att satsa på filmproduktion

Produktion av film- och dramaserier bidrar till ekonomisk tillväxt, sysselsättning, kompetensutveckling, sociala värden och utveckling av andra branscher. Detta är en av huvudorsakerna till att regioner och länder aktivt konkurrerar om att attrahera produktioner. Unikt för film- och dramaserieproduktion är att en stor del av kostnaderna spenderas utanför den egna branschen, vilket skapar en omfattande ekonomisk spridningseffekt.

Branschstudier visar att cirka 67 % av produktionskostnaderna för film och tv spenderas på sektorer utanför själva filmbranschen, såsom logi, catering, transporter, tekniska tjänster och lokal infrastruktur – som ofta är samma aktörer som inom besöksnäringen. Arbetstillfällena som uppstår främjar också kompetensförsörjning inom filmbranschen och stärker Gotlands attraktionskraft för kreativa talanger. Gotlands Filmfond ställer krav på att bolagen som får stöd återinvesterar lika mycket lokalt (sk spendering eller spend), vilket säkerställer en ekonomisk återkoppling till det gotländska samhället. Nedan listas ett antal värden som genereras när produktion sker på Gotland;

- attraktivitet – bidrar till lokal branschutveckling, inflyttning av näringar och privatpersoner
- intäkter – till lokal besöksnäring genom spendering, kring 2–4 MSEK per långfilm (till stor del besöksnäringens aktörer).
- arbetstillfällen – som hantverkare, lokala filmarbetare samt bolag inom kulturella och kreativa näringar.
- intäkter – tillbaka till filmfonden vid framgång på biograf, samt genom royalties.
- turism – både så filmturism samt generell marknadsföring av en region.
- kulturella mervärden – tex filmevent, premiärer och talangutveckling/kunskapsöverföring mellan lokala och utifrån kommande professionella filmkompetenser.
- praktikplatser – till studenter på lokala filmutbildningar.

Filmproduktion främjar besöksnäringen och fotspårsturism

Film- och teveproduktion bidrar till att främja turism och besöksnäring på olika sätt:

- Filmteam, skådespelare och produktionsteam behöver logi, mat och transport, vilket gynnar hotell, restauranger och lokala företag.
- Besökare inspirerade av filmer och serier ökar efterfrågan på guidade turer och temaevenemang kopplade till produktionerna.
- Långsiktiga turismeffekter uppstår genom en ökad ström av besökare även långt efter att en film eller serie har släppts.

Med rätt investeringar kan regionens attraktionskraft, platsvarumärke och besöksnäring stärkas. En film kan marknadsföra destinationen, skapa filmrelaterad turism, öka lokal sysselsättning, förlänga turistsäsongen och lyfta den lokala kulturen. Genom miljöerna som förmedlas i bild så når en film ut på ett annat sätt än traditionell reklam. Film och teveserier har en stor förmåga till både nationell och internationell spridning. Exempel som "Game of Thrones" i Kroatien och "Millennium"-filmerna i Stockholm visar hur filmer skapar långsiktiga turistekonomiska vinster. Gotland kan på liknande sätt dra nytta av sitt unika landskap för att bli ett attraktivt resmål för filmintresserade besökare.

Gotland har redan etablerat sig som en plats med starka kopplingar till ikoniska filmer och serier, från Ingmar Bergmans filmer till kriminalserien Maria Wern och Pippi Långstrump, samt internationella produktioner inspelade i eller inspirerade av Visby. Fotspårsturismen attraherar redan idag

målgrupper från bland annat Tyskland och Japan. Genom Bergmancenter och tex [gotland.com](https://www.gotland.com) kan besökare enkelt upptäcka kända inspelningsplatser och planera sina resor i filmens fotspår. För barn och familjer erbjuder gotland.com unika upplevelser vid inspelningsplatser som tex SVT:s julkalender "Kronprinsen som försvann" och liksom för den kommande produktionen "Tidstjuven", som just nu spelas in. Serien handlar om två barn som blir tidsresenärer och besöker platser och kända historiska karaktärer från vikingatiden, medeltiden och 1700-talet, där en av inspelningsplatserna är Bungemuseet på norra Gotland.

Kommunikativa möjligheter

Att positionera Gotland som en filmregion innebär att skapa ett starkt platsvarumärke som förknippas med kreativitet och autenticitet. Filmer fungerar som ambassadörer som sprider bilden av Gotland som en modern, kulturellt rik och inspirerande plats att besöka, leva och verka i. Eftermarknadsföringen av filmer ger unika möjligheter att marknadsföra Gotland globalt. Varje gång en film visas eller deltar på en internationell festival eller streamas på en global plattform, ökar medvetenheten om Gotland som en attraktiv destination.

I linje med Gotlands varumärkesplattform, där visionen är att vara "en kreativ ö med plats för hela livet", stärker filmens kraft vårt varumärke genom att förmedla våra kärnvärden:

- **Kreativitet:** Filmproduktion främjar nya idéer och berättelser som speglar Gotlands unika identitet.
- **Livskraft:** Genom att skapa arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt bidrar film till Gotlands långsiktiga livskraft.
- **Närhet:** Filmer som utspelar sig på Gotland visar upp öns gemenskap och tillgänglighet till både natur och kultur.
- **Magiskt:** Gotlands unika ljus, landskap och historia skapar en magisk atmosfär som inspirerar både filmskapare och publik.
- **Omställning:** Filmbranschen stödjer Gotlands förmåga att anpassa sig och bidra till nya ekonomiska och kulturella förutsättningar.

Gotlands Filmfond - målsättning

Gotlands filmfond ägs till 100% av Region Gotland. Filmfonden har i uppdrag att skapa förutsättningar för film- och tv-produktion på Gotland genom samproduktion och ska stimulera film- och dramaserieproduktion som bidrar till att stärka Gotlands attraktionskraft, skapa intäkter till lokala näringar samt ge förutsättningar för fotspårsturism. Verksamheten har inte som syfte att generera vinst till bolagets ägare. Bolagets verksamhet ska vara att investera i utvalda film- och dramaserieproduktioner med regional relevans och därmed förenlig verksamhet. Bolaget ska i sin verksamhet sträva efter bredd, innovationskraft och kvalitet. Jämställdhet, mångfald och miljömässig hållbarhet ska vägas in i produktionsbesluten.

Bolaget ska i samverkan med ägaren Region Gotland aktivt ta tillvara på de kommunikativa möjligheter som skapas på eftermarknaden av produktion. Detta för att skapa kännedom om och stärka bilden av Gotland som en kreativ och attraktiv plats att besöka, bo, leva och verka på.

Under 2026 ska följande mål nås:

- minst en produktion per år ska förläggas på Gotland till följd av bolagets arbete
- minst ett bolag har fått hjälp med att finansiera utveckling av en presumtiv filmproduktion
- Hela (100 %) av Gotlands Filmfond AB:s insats i produktioner ska spenderas på Gotland.

Med spend menas produktionsrelaterade kostnader som avser löner till uppdragstagare som är folkbokförda på Gotland och/eller inköp av varor och tjänster från företag baserade på ön.

Gotlands filmfonds investeringar

Under de senaste åren har ett antal beslut om samproduktion tagits. Inför beslut redovisar sökande hur mycket spendering som planeras på Gotland. När produktionen är helt klar redovisas resultatet och styrelsen får en rapport att godkänna. Under 2024 investerade Gotlands Filmfond 5,2 miljoner kronor i olika samproduktioner. Denna finansiering har bidragit till arbetstillfällen och stärkt lokala näringsidkare.

De projekt som filmfonden samproducerat har använt en mängd underleverantörer på Gotland. Varje inspelningsdag på Gotland genererar lokal ekonomisk aktivitet, och den totala prognosticerade spenden för Gotlands Filmfonds samproduktioner som spelade in på ön under 2024 uppgick till ca 11 mnkr.

I till exempel skräckfilmen "Hemmet" (2024), baserad på bästsäljande författaren Mats Strandbergs bok, investerade fonden 2,7 mnkr och den beräknade spenden är 3,7 mnkr. De hittills redovisade produktionerna visar att kravet enligt ägardirektivet om 100% spend uppfylls med god marginal. Spend omfattar produktionsrelaterade kostnader såsom löner till gotlänningar samt inköp av varor och tjänster från företag baserade i länet.

- *Bergman Island* – 2,5 mnkr, spendering 9 mnkr (varav 5 mnkr enbart i boende).
- *Aniara* - Fonden gick in med 1 mnkr, spend 1,5 mnkr
- *Kronprinsen som försvann* (julkalender) fonden gick in med 2 mnkr och spenden blev 2,11 mnkr.
- *The Squirrel* Fonden gick in med 1, 5 mnkr och beräknad spend är 1,7 mnkr
- *Hemmet*- Fonden gick in med 2, 7 mnkr och beräknad spend är 3,7 mnkr
- *Dialogpolisen* – fonden gick in med 195 tkr och beräknad spend är 196 tkr.
- *Trans Memoria* – fonden gick in med 420 tkr och beräknad spend är 420 tkr
- *Egghead Republic* fonden gick in med 2, 7 mnkr - spenden blev 2,66 mnkr

Flera av de produktioner som filmfonden investerat i har rönt stor uppmärksamhet internationellt. *Aniara* hade festivalpremiär på Toronto Internationella Filmfestival 2018 och vann fyra priser på Guldbaggegalan 2019. *Bergman Island* blev uttagen till tävlan i Cannes filmfestival 2021 och fick ett fint mottagande i media i Europa och USA. *Trans Memoria* av Victoria Verseaux har under 2024 deltagit på flertalet filmfestivaler i olika länder, Karlovy Vary International Film Festival, Kassler Docfest där de vann Golden Key award. På Entrevues IFF Belfort vann de prix One och One jurys special mention Grand Prix. Filmen vann också årets Dragon Award Best Nordic Documentary på Göteborgs filmfestival 2025 och kommer fortsätta att visas på festivaler i vår bland annat på Tempofestivalen (Stockholm) och på South by Southwest (SXSW) i USA. Skräckfilmen *Hemmet* har haft marknadsvisning på Göteborgs filmfestival 2025 och kommer även den att delta på SXSW. De enda två svenska långfilmerna som visas på världens största kulturfestival är alltså samproducerade med Gotlands filmfond!

Royaltyintäkter

Gotlands Filmfond får royalties från de filmer och tv-produktioner där den varit medfinansär. Royalties är intäkter som går tillbaka till ägarna under filmens livstid beroende på hur mycket filmen sprids, säljs och visas. Det fungerar som en procentandel av intäkterna från biljettförsäljning, streaming, försäljning eller licensiering till andra distributionskanaler. Dessa intäkter kan återinvesteras i nya produktioner eller användas för att stödja filmverksamheten på Gotland.

När en film visas på bio eller på en streamingplattform kan intäkter delas mellan distributören och rättighetsinnehavarna. När en film eller serie säljs till tv-kanaler får producenter och andra rättighetsinnehavare en del av intäkterna. Försäljning av filmer på plattformar som iTunes, Google

Play eller fysiska format som DVD/Blu-ray genererar också det royalties. Nedan anges de intäkter som genererats till Gotlands filmfond de senaste åren.

Royalties 2019= 227 tkr

Tex: Aniara 178 tkr, Jordskott 76 tkr, Hamilton 3,7 tkr, Simon & Ekarna 71 kr

Royalties 2020 = 284 tkr

Tex: Simon & Ekarna 61 kr, Jordskott serie 2, 9300 kr, Tempelriddarnas skatt 272 tkr, Aniara 2150 kr

Royalties 2021 = 931 tkr

Tex: Andra sidan 894 000 kr, Tempelriddarnas skatt 29500 kr, Jordskott serie 2, 9300 kr, Simon& Ekarna 61 kr

Royalties 2022 = 162 tkr

Tex: Borkmans punkt 10 000 kr, Lilla Jönssonligan 10600 kr, Carambole 7450 kr, Munster fall 8500 kr Svalan, katten, rosen, döden 10 000 kr, Lasse maja 52 000 kr

Royalties 2023 = 266 tkr

Tex: Lasse majas detektiv byrå 56 000 kr, Rosa the movie 89 000 kr, Jordskott 67 000 kr, Aniara 8 000 kr, Fallet G 27 000 kr

Regional och kommunal finansiering för film- och teveproduktion - En förutsättning för att attrahera och behålla film- och Tv-produktioner

Svenska Filminstitutet är fortsatt den största offentliga finansiären av långa spelfilmer. När det kommer till dramaproduktion är kanalhusen (Tv 4, Netflix mfl) de största finansiärerna. Andelen av finansieringen från regionala och andra fonder blir dock av nödvändighet allt större. Regionala filmfonder spelar en viktig roll i att bredda utbudet och möjliggöra långsiktig utveckling av svensk film med svenska kreatörer och innovativa svenska produktionsbolag. En mångfald av aktörer främjar nytänkande och är en framgångsfaktor för svensk filmproduktions särart. Ett flertal länder och regioner ökar successivt finansieringen för lokala samproduktioner. Två av dessa länder är våra grannländer Norge och Danmark.

I Sverige har de senaste åren de större regionala fonderna ökat i storlek, Film i Väst som är störst har ökat medlen (samproducerar för ca 100 mnkr) Film i Skåne har tillförts fem nya miljoner, Film Stockholm har nyligen mottagit en ökad tilldelning från 2025 på fyra miljoner. Det finns även en utveckling i landet där många mindre fonder växer fram i regioner och kommuner, där Västernorrland, Östergötland och Dalarna har tittat på Gotland som ett exempel. Gotland har dock legat på samma nivå sedan starten för över 20 år sedan.

Tillgång till finansieringskapital är avgörande för var producenten förlägger en produktion. För att stärka möjligheterna att attrahera filmproduktion har flera svenska regioner upprättat regionala filmfonder. Fondernas investeringar i samproduktioner är villkorade till att medlen ska spenderas i den egna regionen. De regionala fonderna är en viktig del i svensk films ekosystem och filmfondernas andel av finansieringen har över tid ökat. Gotlands Filmfond har hittills haft en årlig samproduktionsbudget på cirka 3 mnkr. Sådär ser det ut hos ett antal andra mindre regioner och kommuner.

Film i Västernorrland

Ett regionalt ägt aktiebolag (både filmfond och resurscentrum)

De sju kommunerna lägger 10 kr / invånare och regionen växlar upp med motsvarande summa.

De har 5 miljoner per år att spendera på långfilm och drama (jag hade blandat ihop dem med Dalarna). De har även 1 miljon att fördela på kort & dokumentärfilm från kultursamverkansmodellen, från resurscenterdelen av Film i Västernorrland.

Norrköpings filmfond

Helt och hållet kommunal verksamhet inom kommunal förvaltning.

Avsätter 3 miljoner kronor årligen, kulturmedel (källa; Film i Öst). Fördelas som kulturstöd, krav på synlighet för NKK samt viss krav på avkastning/återbetalning vid intäkter.

Helsingborgs kommun

Har ett samarbetsavtal med Film i Skåne, lägger 2 miljoner kronor per år, 1 mnkr från näringslivsanslaget och 1 mnkr från kulturförvaltningen (med motprestation om inspelning i kommunen.)

Malmö stad

Har ett samarbetsavtal med Film i Skåne om 2,5 mnkr årligen mellan 2024-2026 från näringslivskontoret/anlaget (motprestation inspelning i kommunen).

Blekinge, bla Karlskrona kommun

1:1 medel till följd av en översyn, gör bland annat en filmnäringsdag och avsatt näringslivsmedel för produktionsincitament vid inspelning i kommunen 2021-2024.

Film i Dalarna

Samproducerar långfilm och dramaserier för 3 mnkr per år, fördelade som verksamhetsbidrag till Film i Dalarna. Är både resurscentrum och filmfond sedan ett par år tillbaka. (I anged budget ingår ej resurser för resurscentret eller kortfilm).

Filmfondens behov av medel – samt konsekvenser vid neddragning

Modellerna för finansiering ändras ständigt men produktionsbolagens behov av en långsiktig planering består. Strömningstjänster som Netflix och Amazon Prime Video har under de senaste åren investerat stort i produktion av lokalt originalinnehåll. Offentlig finansiering är viktig för att skapa förutsägbarhet, långsiktighet och stabilitet inom utvecklingen av svensk film.

Sedan flertal år tillbaks har finansieringen av Gotlands filmfond bestått av att Region Gotland beslutar att tilldela 1,5 mnkr av dess näringslivsmedel som verksamhetsstöd. Utifrån tilldelning av 1,5 mnkr har fonden sedan kunnat ansöka om kapitalisering av 1:1. Totalt har intäkterna för fonden årligen landat på 3 mnkr. Dessa medel skall möjliggöra att fonden kan investera i samproduktioner för att uppnå målen enligt ägardirektiv.

Över tid har kostnader för produktioner ökat liksom kostnader ökat inom andra branscher. Fondens bedömning är att det för 2026 behövs minst 3 mnkr i tillskott för att klara målen som ägaren Region Gotland angett. På längre sikt behöver tilldelningen ökas för att möta kostnadsökningar något som säkerligen berör samtliga aktörer som mottar medel för en verksamhet från Region Gotland.

Om tilldelning ej sker av näringslivsmedel på 1,5 mnkr tappar fonden hela sin finansiering på 3 mnkr. Skulle det mot förmodan bedömas att kapitalisering ej är möjligt står fonden utan finansiering på 50%. Då krävs en större tilldelning av stöd från regionen.

Om Region Gotland likt inför 2025 väljer att inte tilldela medel till Gotlands Filmfond kommer medel inom bolaget inte räcka för att kunna nå målen och fortsätta investera medel i samproduktioner och nå de effekter som finns beskrivna i ägardirektiv och i denna skrivelse. Konsekvenserna för filmbranschen och de kringliggande näringarna på Gotland blir stora då inga incitament finns för produktioner att filma på Gotland och de intäkter dessa näringsidkare stärkts av tidigare år försvinner. Det påverkar i sig också att kompetensen på Gotland kommer avflytta till andra regioner och de studenter på Folkhögskolan som i sin utbildning haft naturliga praktikplatser på filmproduktioner som finansierats av fonden inte längre ges möjligheten att knyta kontakter och lära av personer i branschen. Kort kan man beskriva det som att alla de positiva effekter som beskrivs inte kommer kunna möjliggöras för Gotland.

Filmstrategi för Gotland 2017-2025

Sedan 2017 har Gotland en filmstrategi för att betona vikten av de satsningar som gjorts sedan slutet på 90-talet - och för att hålla samman den kedja av aktörer som tillsammans utgör filmens ekosystem. Den inkluderar arbetet med film i skolan, talangutveckling och filmutbildning, Kustateljén i Fårösund, biograf- och visningsarbete samt branschutveckling, filmkommissionär verksamhet och investeringsmöjligheterna i den professionella filmproduktionen. Gotlands filmfond är en viktig del av denna näringskedja som den part som säkerställer den professionella produktionen på ön. Filmerna som fonden samproducerar involverar biograferna på Gotland, Film på Gotland, Gotlands folkhögskolas studenter, Bergmancenter och Bergmanveckan och gotländska företag som Dupp Film VFX och The Line Gotland. Dessa aktörer fungerar som nav för talangutveckling och kunskapsutbyte, och säkerställer en kontinuerlig tillförsel av kreativ kompetens.

De kulturella och kreativa näringarna utgör ungefär 7 procent av den totala sysselsättningen på Gotland. Unikt inom sektorn KKB är även satsningen som Region Gotland gjort inom filmområdet de senaste 30 åren. Många internationella och nationella aktörer inom filmbranschen ser också med stort intresse på Gotland som inspelningsplats. Utan filmfond håller inte ekosystemet ihop och andra viktiga delar i näringskedjan hänger inte samman.

Sammanfattning

Genom att investera i filmproduktion på Gotland investerar vi i öns framtid. Film skapar inte bara arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt utan bygger också ett starkt, hållbart och attraktivt platsvarumärke som stärker Gotlands position både nationellt och internationellt.

Styrelsen för Gotlands Filmfond

Angelica Andersson Fihn, ordförande, Mimmi Gibson, styrelseledamot, Karin Winsnes, styrelseledamot, Paola Ciliberto, styrelseledamot

1. Global Screen Production – The Impact of Film and Television Production on Economic Recovery from COVID-19, Olsberg•SPI, 2020 2. Filminstitutets publikundersökning 2023 i Filmåret i siffror 2023, SFI, 2024 3. Global Screen Production – The Impact of Film and Television Production on Economic Recovery from COVID-19, Olsberg•SPI, 2020 4. <https://nordiskfilmogtvfond.com/news/stories/norwegian-government-ups-film-budget-and-filming-incentives-for-2024> 5. <https://nordiskfilmogtvfond.com/news/stories/danish-film-agreement-2024-2027-secures-biggest-funding-in-decades-for-industry> 6. <https://www.skane.se/om-region-skane/nyheter/2024/okstod-till-film--och-tv-serieproduktion-starker-skane-som-filmregion/> 7. Global Screen Production – The Impact of Film and Television Production on Economic Recovery from COVID-19, Olsberg•SPI, 2020 8. Creative Industries Ripple Effect, Olsberg•SPI, 2017 9. <https://unforgettablecroatia.com/blog/destinations-biggest-income-film-tourism> 10. Fler filminspelningar till Sverige, Tillväxtverket, 2017 11. Stockholmsregionens styrkeområden – Nuläge och utveckling 2010–2021, Region Stockholm, 2023 12. Stockholms kulturkartor, Stockholms stad, 2022 13. Creative & Cultural Industries in Stockholm, Stockholm Business Region, 2021 14. SCB, Företagsregistret 15. Creative & Cultural Industries in Stockholm, Stockholm Business Region, 2021 16. Filmåret i siffror 2022, SFI, 2023 19. Svenska Filminstitutets resultatredovisning 2023 20. All that is solid melts into air – Public Film Funding at a Crossroads II, Tomas Eskilsson/Film i Väst, 2023 STOCKHOLM VÄXER MED FILM 21. Greening the European Audiovisual Industry, EU-kommissionen, 2021